

بیان آیه ۱۲۵ توبه

دکتر سید علی اصغر غروی

۶ خرداد ۱۳۹۸

«وَإِذَا مَا أَنْزَلْنَا سُورَةً فَمِنْهُمْ مَن يَقُولُ أَيُّكُمْ زَادَتْهُ هَذِهِ إِيمَانًا فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَرَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ / وَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَتْهُمْ رِجْسًا إِلَى رِجْسِهِمْ وَمَاتُوا وَهُمْ كَافِرُونَ / أَوْ لَا يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ عَامٍ مَّرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ وَلَا هُمْ يَذَكَّرُونَ / وَإِذَا مَا أَنْزَلْنَا سُورَةً نَّظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ هَلْ يَرَاكُمْ مِنْ أَحَدٍ ثُمَّ انصَرَفُوا صَرَفَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ

(توبه ۱۲۴ تا ۱۲۷)

و هرگاه فرود آورده شد سوره‌یی، پس از ایشان است کسی که می‌گوید: کدام یک از شما را افزوده‌استش این (سوره) بر ایمانش؟ پس اما آنان که ایمان آورده‌اند، پس افزوده‌شان ساخت ایمانشان را و اینان مژده‌خواهی کنند / و اما آنان که در دل‌هایشان مرضی است، پس افزود شان پلیدی بر پلیدی شان و مردند در حالی که هم‌اینان حق‌پو شانند / و آیا نمی‌بینند که اینان آزمون می‌شوند در هر سالی یک یا دو بار؟ سپس آنکه نه بازمی‌گردند و نه پند می‌گیرند / و هرگاه فرود آمده است سوره‌یی، نظر افکنده برخی از ایشان به برخی دیگر (و می‌پرسند): آیا می‌بیندتان کسی؟ سپس منصرف گشتند (مجلس را ترک گفتند). به جای دیگری برده است خدای دل‌هایشان را، چرا که اینان مردمانی هستند که در نمی‌یابند»

از آیه ۱۲۴ تا پایان آیه ۱۲۷ پیرامون یک موضوع خاص صحبت می‌کند. از دو گروه از مردمان یاد می‌کند؛ گروهی که هر بار که سوره‌یی نازل می‌شود، بر ایمانشان افزوده می‌شود، و دسته‌یی که در دل‌هایشان مرض است و در قبال نزول هر سوره، پلیدی دل‌هایشان افزون می‌گردد و در حال کفر از دنیا می‌روند.

در آیه ۱۲۵ از آزمون هم‌اینان در هر سال، و یکی دو بار سخن می‌گوید. یکی دو بار مثل سایر اعدادی است که در قرآن کریم مذکور است، که قریب به اتفاق آنها عدد برای شمارش نیست، بلکه اعداد تشبیهی و تشریحی است که یا نماد قلت است یا کثرت. و در این آیه خدای تعالی می‌فرماید: چرکین دلان و پلیدان، به حداقل آزمون‌های پیش‌روشان عنایتی نکرده‌اند!!
نه اینکه این آزمون‌ها مخصوص آنها باشد، نه! بلکه امتحان‌هایی است که پیوسته و حداقل سالی یکی دو بار، و به صورت پیوسته در هر سال و در طول زمان، برای عموم مردمان رخ می‌نماید. بعضی از مردمان، که اندک هم هستند، عبرت می‌گیرند و در چسباندن خود به راه منتهی به **سدرۃالمنتهی**، مجاهدت بلیغ می‌نمایند و از پروردگار شان خوف و خشیت می‌گیرند و دچار اشفاق می‌شوند. بیم و هراس و ترس و دلهره از کاستی‌ها در آزمون‌های الهی. امتحان، مخصوصاً برای شاگردانی که خواسته‌اند بهترین امتیاز را بدست آورند، کلاً دلهره‌آور است. چون هم پای آبرو در میان است و هم نشاط موفقیت و تعالی و پیشرفت!!

گروه دیگر از مردمان، که بیشترین هم هستند، هیچ توجهی به رخدادهای آزمون‌صفت ندارند. و بی‌هیچ توجهی به عذاب یا آزمون‌های پیش‌رو در نزدیک یا دور دست، راه غلط خود را، که بسی سودآور هم هست البته در مادیات دنیا، ادامه می‌دهند. و چون دل‌هایشان بیمار است، درک سلامت نفس نکنند، که اگر حتی برای لحظه‌یی بخود می‌آمدند، راه بازگشت و توبه را به سوی خدای تعالی در پیش می‌گرفتند. اما کار ایشان برعکس است. یعنی همان فرود آمدن هر سوره، پلیدی بر پلیدی‌هایشان افزوده است. و نزول آن را به

استهزاء گرفته‌اند. زیرا مردمانی هستند که تفقه نمی‌کنند و به عمق مطالب نمی‌رسند. ازینرو خدای متعال هم دل‌ها شان را کلاً منصرف از حق ساخته است. و این همه از اختیار بشر در انتخاب خوب یا بد، نشأت گرفته است.

آیات مشابه و مفسر دیگر از این قرارند:

«أَحْسِبَ النَّاسَ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ» (عنکبوت ۲)

«وَلَتَبْلُؤَنَّكُمْ بَشِيرٌ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالْعِمْرَاتِ وَبَشِيرٍ الصَّابِرِينَ» (بقره ۱۵۵)

«وَلَتَبْلُؤَنَّكُمْ حَتَّىٰ نَعْلَمَ الْمُجَاهِدِينَ مِنْكُمْ وَالصَّابِرِينَ وَتَبْلُؤَ أَخْبَارَكُمْ» (محمد ۳۱)

«... وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّىٰ يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ...» (بقره ۱۰۲)

«يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ لَا يَحْزُنْكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ مِنَ الَّذِينَ قَالُوا آمَنَّا بِأَفْوَاهِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِن قُلُوبُهُمْ وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا سَمَاعُونَ لِلْكَذِبِ سَمَاعُونَ لِقَوْمٍ آخِرِينَ لَمْ يَأْتُوكَ بِحُرْفٍ نَّكِرَةٍ مِّنْ بَعْدِ مَوَاضِعِهِ يَقُولُونَ إِنْ أُورِثْتُمْ هَذَا فَخُذُوهُ وَإِن لَّمْ تُوْتُوهُ فَاحْذَرُوا وَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ فِتْنَتَهُ فَلَنْ تَمْلِكَ لَهُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَمْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يُطَهِّرَ قُلُوبَهُمْ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا حِزْبٌ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ» (مائده ۴۱)

«قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا / فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَائِي إِلَّا فِرَارًا / وَإِنِّي كُنْتُ مَدْعُوهُمْ لِيَتَّخِذُوا صَاحِبَهُمْ فِي آذَانِهِمْ وَاسْتَغْشُوا ظِيَابَهُمْ وَأَصْرُوا وَاسْتَكْبَرُوا اسْتِكْبَارًا» (نوح ۷ تا ۵)

«وَنَزَّلَ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا» (اسراء ۸۲)

«... وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِّنْهُمْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا...» (مائده ۶۴ و ۶۸)

«وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ لِيَذَّكَّرُوا وَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا نُفُورًا» (اسراء ۴۱)

«وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا نُثَمِّلُ لَهُمْ خَيْرٌ لِّأَنفُسِهِمْ إِنَّمَا نُثَمِّلُ لَهُمْ لِيَزِدَّادُوا إِثْمًا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ» (آل عمران ۱۷۸)

«فَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ وَمَنْ يُرِدْ أَنْ يُضِلَّهُ يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا كَأَنَّمَا يَصَّعْدُ فِي السَّمَاءِ كَذَالِكَ يَجْعَلُ اللَّهُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ» (انعام ۱۲۵)

«إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لِّهَا لِيَتَبَلَّوْهُمُ أَهْلُهَا أَحْسَنَ عَمَلًا» (كهف ۷)

«كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَتَبْلُؤُكُمْ بِالْأَشْرَارِ وَالْحَفِيرِ فِتْنَةً وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ» (انبیاء ۳۵)

«وَقَطَّعْنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أُمَّمًا مِّنْهُمْ الصَّالِحُونَ وَمِنْهُمْ دُونَ ذَلِكَ وَبَلَّوْنَاَهُم بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ» (اعراف ۱۶۸)

و آخرین آیه در این زمینه، ۱۸۶ آل عمران است که در باب آزمون پیوسته اهل ایمان می‌فرماید:

«لَتَبْلُؤَنَّ فِي أَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ وَلَتَسْمَعَنَّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا أَذًى كَثِيرًا وَإِن تَضَيَّرُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ»